

อนุสัญญา

ว่าด้วย

การลด

ภาวะไร้รัฐ

บทบัญญัติแห่งอนุสัญญา
ว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961

และ
คำนำ
โดย สำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ

คำนำ
โดย สำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ
(UNHCR)

อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1961 (Convention on the Reduction of Statelessness) และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา อนุสัญญาฉบับนี้เข้ามาเสริมอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของบุคคลไร้รัฐ ค.ศ. 1954 (Convention on the Status of Stateless Persons) และเป็นผลมาจากการเจรจาระหว่างประเทศเป็นเวลานานกว่าหนึ่งทศวรรษเพื่อหาทางหลีกเลี่ยงภาวะไร้รัฐ โดยอนุสัญญาทั้งสองฉบับนี้ เป็นรากฐานของกรอบกฎหมายระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาภาวะไร้รัฐ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ยังคงมีผลกระทบในเชิงลบต่อชีวิตของคนนับล้านคนทั่วโลก อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 ยังเป็นตราสารระหว่างประเทศที่สำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการส่งผ่านสัญชาติและการไม่ถอนสัญชาติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีของภาวะไร้รัฐเกิดขึ้น การกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ในอนุสัญญาฉบับนี้เพื่อยับยั้งการเกิดของภาวะไร้รัฐ ทำให้มาตรา 15 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งรับรองว่า "บุคคลทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติ" มีผลบังคับใช้

แนวคิดเบื้องหลังของอนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 คือแม้ว่ารัฐจะรักษาสีทธิในการตรารายละเอียดเนื้อหากฎหมายสัญชาติของตน แต่การกระทำของรัฐต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสัญชาติ ซึ่งรวมถึงหลักการที่ว่ารัฐควรหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดภาวะไร้รัฐ การให้การรับรองอนุสัญญาฉบับนี้หมายความว่ารัฐจะดำเนินการเพื่อลดภาวะไร้รัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อนุสัญญาฉบับนี้มุ่งให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิของปัจเจกบุคคลและผลประโยชน์ของรัฐ โดยการกำหนดกฎทั่วไปในการป้องกันการไร้รัฐและในขณะเดียวกันก็อนุญาตให้มีข้อยกเว้นบางประการต่อกฎเหล่านั้น

* เอกสารฉบับนี้ใช้คำว่า "ไร้รัฐ" (statelessness) แทนคำว่า "ไร้รัฐไร้สัญชาติ" แต่ยังคงความหมายครอบคลุมตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของบุคคลไร้รัฐ ค.ศ. 1954 และอนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวและบริบทสากล

อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 ได้มีมาตรการป้องกันภาวะไร้รัฐในหลายบริบท ประเด็นสำคัญของอนุสัญญานี้คือการป้องกันไม่ให้เกิดภาวะไร้รัฐขึ้นในขณะที่เด็กเกิด โดยการกำหนดให้รัฐให้สัญชาติแก่เด็กที่เกิดในอาณาเขตของตน หรือที่เกิดในต่างประเทศ โดยมีบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติของรัฐนั้นๆ หากรัฐไม่ดำเนินการให้สัญชาติจะทำให้เด็กอยู่ในภาวะไร้รัฐ ดังนั้น เพื่อป้องกันภาวะดังกล่าว รัฐอาจให้สัญชาติแก่เด็กโดยอัตโนมัติตั้งแต่เด็กเกิดหรือภายหลังเมื่อมีการยื่นคำขอก็ได้ นอกจากนี้ อนุสัญญานี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันภาวะไร้รัฐในอนาคตของช่วงชีวิตของบุคคล โดยการห้ามรัฐกระทำการถอนสัญชาติของคนที่ถือสัญชาติของตน ไม่ว่าจะไม่ในลักษณะการสูญเสียสัญชาติ การสละสัญชาติ หรือการเพิกถอนสัญชาติก็ตาม หากว่าการกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดภาวะไร้รัฐ และท้ายที่สุด อนุสัญญานี้ได้กำหนดให้รัฐหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดภาวะไร้รัฐในบริบทของการสืบทอดของรัฐ เมื่อนำขึ้นถึงสถานการณ์ทั้งหมดที่กล่าวมา มาตรการป้องกันต่างๆ ที่อยู่ในอนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 จะถูกนำมาใช้ต่อเมื่อเกิดภาวะไร้รัฐขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และต่อเมื่อมีบุคคลที่มีจุดเกาะเกี่ยวประการใดประการหนึ่งกับประเทศ ทั้งนี้ มาตรฐานต่างๆ เหล่านี้มีไว้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสัญชาติที่อาจเกิดขึ้นระหว่างรัฐด้วยกัน

ในปี ค.ศ. 1974 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มอบหมายให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (UNHCR) เป็นหน่วยงานที่บุคคลที่ได้อ้างสิทธิประโยชน์จากอนุสัญญานี้ สามารถยื่นคำร้องเพื่อการพิจารณาคำขอของตนและให้ช่วยเหลือพวกเขาในการนำเสนอคำร้องนี้ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง¹ ตามความในมาตรา 11 แห่งอนุสัญญานี้ ในเวลาต่อมา สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มอบหมาย UNHCR ให้ดำเนินการในระดับสากล ในการระบุ ป้องกัน และลดภาวะไร้รัฐ และให้ความคุ้มครองบุคคลไร้รัฐด้วย UNHCR ได้รับการเรียกร้องในการ "จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาในเชิงเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมและการดำเนินการตามกฎหมายสัญชาติ"² ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารโครงการของข้าหลวงใหญ่ (Executive Committee of the High Commissioner's Programme) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในด้านแนวทางการปฏิบัติตามหน้าที่เหล่านี้ อนุสัญญานี้ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการระบุช่องว่างในกฎหมายสัญชาติแม้แต่ในรัฐที่มีได้เป็นภาคีอนุสัญญา และ UNHCR ใช้อนุสัญญานี้เป็นพื้นฐานสำหรับการให้คำแนะนำในเชิงเทคนิคแก่รัฐบาล

1 ข้อมติสมัชชาใหญ่ ที่ 3274 (XXIX) วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1974 และ 31/36 วันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 1976

2 ข้อมติสมัชชาใหญ่ ที่ 50/152 วันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1995

ในปัจจุบัน อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากภาวะไร้รัฐยังคงยึดเกาะในบางพื้นที่และยังคงเกิดขึ้นมาใหม่ในพื้นที่อื่นๆ ดังนั้น ภายใต้การเรียกร้องของข้าหลวงใหญ่ (High Commissioner) เพื่อยุติภาวะไร้รัฐให้หมดไปภายในปีค.ศ. 2024 UNHCR มุ่งมั่นที่จะสานต่อความพยายามในการสนับสนุนให้รัฐเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับภาวะไร้รัฐทั้งสองฉบับ

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่บทบัญญัติของอนุสัญญานี้ควรได้รับการรับรู้อย่างกว้างขวาง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ เพื่อให้สถานการณ์ของบุคคลไร้รัฐทั่วโลกได้รับการแก้ไข

ข้อมูลเกี่ยวกับการภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของบุคคลไร้รัฐ ค.ศ. 1954 อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. 1961 รวมทั้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถหาได้จาก UNHCR หรือที่เว็บไซต์ Refworld ของ UNHCR ที่ www.refworld.org/statelessness.html

เจนีวา พฤษภาคม ค.ศ. 2014

อนุสัญญา ว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ

บรรดาอัครภาคีผู้ทำสัญญา

ดำเนินการ ในการติดตามข้อมติ 896 (IX) ซึ่งลงมติยอมรับโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในวันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 1954

ด้วยเห็นว่า ต้องการที่จะลดภาวะไร้รัฐโดยข้อตกลงระหว่างประเทศ

ได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้

มาตรา 1

1. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องอนุมัติสัญชาติให้กับบุคคลที่เกิดในอาณาเขตของตน ถ้าหากบุคคลนั้นจะกลายเป็นบุคคลไร้รัฐ ให้การอนุมัติให้สัญชาติเป็นไปโดย

- (a) การเกิด โดยผลบังคับแห่งกฎหมาย หรือ
- (b) การยื่นคำร้องโดยบุคคล หรือในนามของบุคคลนั้น ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามการดำเนินงานที่กฎหมายของประเทศกำหนด คำร้องที่เป็นไปตาม บทบัญญัติในวรรค 2 ของมาตรานี้ จะไม่ถูกปฏิเสธ

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาซึ่งให้สัญชาติของตนตามวรรคย่อย (b) ของวรรคนี้ อาจให้สัญชาติของตนโดยการบังคับใช้กฎหมายตามช่วงอายุและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎหมายของประเทศ

2. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอาจดำเนินการให้สัญชาติตามที่ระบุในวรรคย่อย (b) ของวรรค 1 ของมาตรานี้ ภายใต้เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งหรือมากกว่า ดังต่อไปนี้

- (a) ยื่นคำร้องในช่วงอายุที่กำหนดโดยรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา โดยเริ่มยื่นได้ไม่ช้าไปกว่าอายุสิบแปดปี และสิ้นสุดไม่เร็วไปกว่าอายุยี่สิบเอ็ดปี เพื่อที่ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีเวลาอย่างน้อยหนึ่งปีในการดำเนินการยื่นคำร้องด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายที่จะดำเนินการเช่นนั้น
- (b) ยื่นคำร้องเมื่อได้พำนักต่อเนื่องในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา ตามช่วงเวลาของรัฐนั้นอาจเป็นผู้กำหนด โดยต้องไม่เกินห้าปีก่อนวันที่ยื่นคำร้อง และไม่เกินช่วงเวลาสิบปีโดยรวม
- (c) บุคคลนั้นไม่ได้ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ หรือไม่ได้ถูกลงโทษให้จำคุกเป็นระยะเวลาห้าปีหรือมากกว่า หรือมีข้อกล่าวหาในทางอาญา
- (d) บุคคลนั้นเป็นบุคคลไร้รัฐตลอดมา

3. แม้มีข้อบังคับในวรรค 1 (b) และ 2 ของมาตรา ๓ ก็ตาม บุคคลซึ่งเป็นบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมายที่เกิดในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา โดยมารดาเป็นคนสัญชาติของรัฐ จะต้องได้รับสัญชาติเมื่อคลอด ถ้าหากบุคคลนั้นจะกลายเป็นบุคคลไร้รัฐ
4. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องอนุมัติสัญชาติให้บุคคลที่มีจะนั้นจะเป็นบุคคลไร้รัฐ และให้บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาซึ่งเป็นที่ที่เขาเกิด เนื่องจากมีอายุเกินกว่าอายุที่รัฐจำกัดในการยื่นคำร้อง หรือไม่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขการพำนักรัฐกำหนดไว้ หาก ณ ช่วงเวลาที่เกิดของบุคคลนั้น สัญชาติของบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาตามที่ระบุไว้ข้างต้น หากบิดามารดาของบุคคลนั้นไม่ได้ถือสัญชาติเช่นเดียวกัน ณ ช่วงเวลาที่เกิดของบุคคลนั้น การตัดสินใจว่า บุคคลนั้นควรได้รับอนุมัติสัญชาติตามบิดาหรือมารดา จะต้องดำเนินการตามกฎหมายประเทศของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญานั้น หากมีการกำหนดให้ต้องยื่นคำร้องขอสัญชาติ คำร้องนั้นจะต้องถูกยื่นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดย หรือในนามของผู้ยื่นคำร้อง ตามกระบวนการที่กำหนดไว้โดยกฎหมายประเทศ คำร้องที่เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรค ๕ ของมาตรา นี้ จะไม่ถูกปฏิเสธ
5. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอาจอนุมัติสัญชาติตามบทบัญญัติในวรรค 4 ของมาตรา นี้ ภายใต้เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งหรือมากกว่า ดังต่อไปนี้
 - (a) ยื่นคำร้องก่อนที่ผู้ยื่นจะมีอายุครบตามที่รัฐภาคีแห่งอนุสัญญากำหนด โดยห้ามกำหนดให้ต่ำกว่ายี่สิบสามปี
 - (b) ยื่นคำร้องเมื่อได้พำนักต่อเนื่องในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาตามช่วงเวลาของรัฐนั้นอาจเป็นผู้กำหนด แต่ต้องไม่เกินสามปี
 - (c) บุคคลนั้นเป็นบุคคลไร้รัฐมาตลอด

มาตรา ๒

เมื่อพบเด็กกำพร้าในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา ในกรณีที่ไม่มีความเป็นอยู่อย่างอื่น เด็กกำพร้าจะต้องถูกพิจารณาว่าเกิดในอาณาเขตแดนนั้น โดยบิดามารดาเป็นผู้ถือสัญชาติของรัฐนั้น

มาตรา 3

ตามความมุ่งหมายในการพิจารณาพันธะกรณีของรัฐภาคีภายใต้อนุสัญญาฯ การเกิดในเรือหรือบนเครื่องบินจะต้องถือว่าเกิดในอาณาเขตของรัฐที่เรือนั้นซักธงหรือในอาณาเขตของรัฐที่เครื่องบินลำนั้นจดทะเบียน แล้วแต่กรณี

มาตรา 4

1. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องอนุมัติสัญชาติแก่บุคคลซึ่งมีจะนั้นจะเป็นบุคคลไร้รัฐ ซึ่งไม่ได้เกิดในอาณาเขตของตน หากสัญชาติของบิดาหรือมารดาเป็นสัญชาติของรัฐนั้นของบุคคลนั้นในเวลาที่บุคคลนั้นเกิด ในกรณีที่บิดาละมารดาไม่ได้มีสัญชาติเดียวกันขณะที่บุคคลนั้นเกิด การพิจารณาว่าสัญชาติของบุคคลนั้นควรตามบิดาหรือมารดา ต้องพิจารณาโดยกฎหมายของประเทศของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา การอนุมัติให้สัญชาติตามบทบัญญัติของมาตรานี้เป็นไปโดย

- (a) การเกิด โดยผลบังคับแห่งกฎหมาย หรือ
- (b) การยื่นคำร้องโดยบุคคล หรือในนามของบุคคลนั้น ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามการดำเนินงานที่กฎหมายของประเทศกำหนด ภายใต้บทบัญญัติในวรรค 2 ของมาตรานี้ จะไม่มีคำร้องใดได้รับการปฏิเสธ

2. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอาจดำเนินการให้สัญชาติตามบทบัญญัติของวรรค 1 ของมาตรานี้ ภายใต้เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้

- (a) ยื่นคำร้องก่อนที่ผู้ยื่นจะมีอายุครบตามที่รัฐภาคีแห่งอนุสัญญากำหนด โดยห้ามกำหนดให้ต่ำกว่าสี่สิบสามปี
- (b) ยื่นคำร้องเมื่อได้พำนักต่อเนื่องในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาตามช่วงเวลาของรัฐนั้นอาจเป็นผู้กำหนด แต่ต้องไม่เกินสามปี
- (c) บุคคลนั้นไม่ได้ถูกตัดสินว่ามีความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ
- (d) บุคคลนั้นเป็นบุคคลไร้รัฐมาตลอด

มาตรา 5

1. หากกฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญากำหนดให้มีการเสียสัญชาติ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสถานะของบุคคลเช่น การสมรส การสิ้นสุดของการสมรส การทำให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย การรับรองบุตร และการรับบุตรบุญธรรม การเสียสัญชาตินั้นจะต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการถือหรือการได้มาซึ่งสัญชาติอื่นแล้ว
2. หากภายใต้กฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา บุคคลซึ่งเป็นบุตรนอกกฎหมาย ต้องสูญเสียสัญชาติของรัฐนั้นอันเป็นผลมาจากการรับรองความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร บุคคลนั้นควรได้รับโอกาสในการกลับคืนสัญชาติด้วยการยื่นคำร้อง เป็นลายลักษณ์อักษรยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เงื่อนไขต่างๆ ที่กำกับดูแลคำร้องนั้นจะต้องไม่เข้มงวดกว่าที่ระบุในวรรค 2 ของมาตรา 1 ของอนุสัญญานี้

มาตรา 6

หากกฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญากำหนดให้คู่สมรสหรือบุตรต้องเสียสัญชาติ อันเป็นผลมาจากการเสียสัญชาติหรือถูกเพิกถอนสัญชาติของบุคคล การเสียสัญชาติของคู่สมรสหรือบุตรนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่าพวกเขาถือหรือได้มาซึ่งสัญชาติอื่นแล้ว

มาตรา 7

1. (a) หากกฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอนุญาตให้สละสัญชาติ การสละสัญชาตินั้นจะต้องไม่นำไปสู่การเสียสัญชาติ เว้นเสียแต่ว่า บุคคลนั้นถือหรือได้มาซึ่งสัญชาติอื่นแล้ว
(b) บทบัญญัติในวรรคย่อย (a) ของวรรคนี้ จะต้องไม่บังคับใช้กับกรณีการยื่นคำร้องที่ไม่ได้สอดคล้องกับหลักการที่ระบุในมาตรา 13 และ 14 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งอนุมัติในวันที่ 10 ธันวาคม 1948 โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ
2. คนสัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาซึ่งแสวงหาการแปลงสัญชาติในต่างประเทศ จะต้องไม่สูญเสียสัญชาติของตน เว้นเสียแต่ว่า บุคคลนั้นได้สัญชาติหรือได้รับการรับรองว่าจะได้สัญชาติของประเทศอื่นแล้ว
3. ตามบทบัญญัติในวรรคที่ 4 และ 5 ของมาตรานี้ คนสัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องไม่สูญเสียสัญชาติอื่นทำให้กลายเป็นบุคคลไร้รัฐ เนื่องจากการเดินทางออกจากประเทศ การพำนักในต่างประเทศ การไม่ได้ลงทะเบียน หรือเหตุผลอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันนี้

4. บุคคลที่แปลงสัญชาติอาจสูญเสียสัญชาติของตนเนื่องจากการพำนักในต่างประเทศในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งกำหนดโดยกฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเจ็ดปีติดต่อกัน หากบุคคลนั้นไม่ได้แจ้งแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงความต้องการที่จะรักษาสัญชาติไว้

5. ในกรณีที่คนสัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาเกิดนอกเขตแดน กฎหมายของรัฐนั้นอาจจะรักษาสัญชาติไว้ให้หลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากที่บุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะ โดยขึ้นอยู่กับกรพำนักในอาณาเขตของรัฐ ณ ช่วงเวลานั้น หรือกับการลงทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. นอกเหนือจากสถานการณ์ที่ระบุในมาตรานี้ บุคคลไม่ควรสูญเสียสัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา หากการสูญเสียนั้นจะทำให้บุคคลนั้นเป็นบุคคลไร้รัฐ แม้ว่ากฎสูญเสียสัญชาตินั้นไม่ได้เป็นการต้องห้ามโดยบทบัญญัติอื่นๆ แห่งอนุสัญญานี้

มาตรา 8

1. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะไม่เพิกถอนสัญชาติของบุคคลหากการเพิกถอนนั้นจะส่งผลให้บุคคลเป็นบุคคลไร้รัฐ

2. แม้มีบทบัญญัติในวรรค 1 ของมาตรานี้ก็ตาม บุคคลอาจถูกเพิกถอนสัญชาติของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา

(a) ในสถานการณ์ที่สามารถอนุญาตให้บุคคลนั้นสูญเสียสัญชาติ ภายใต้วรรค 4 และ 5 ของมาตรา 7

(b) เมื่อสัญชาติได้มาด้วยการแถลงขอความเป็นเท็จหรือการทุจริต

3. แม้มีบทบัญญัติในวรรค 1 ของมาตรานี้ก็ตาม รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอาจสงวนไว้ซึ่งสิทธิการเพิกถอนสัญชาติของบุคคล หากในช่วงเวลาของการลงนาม การให้สัตยาบัน หรือการภาคยานุวัติ มีการระบุงการสงวนสิทธิดังกล่าวด้วยเหตุผลหนึ่งประการหรือมากกว่า ซึ่งเหตุผลดังกล่าวมีระบุในกฎหมายของประเทศ ณ ขณะนั้น

(a) บุคคลนั้น ปฏิบัติผิดเงื่อนไขไปจากที่จะปฏิบัติต่อรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา

(i) ปฏิบัติในทางที่เป็นข้อห้ามของรัฐ โดยเคยให้ความช่วยเหลือ หรือยังให้ความช่วยเหลือรัฐอื่น หรือเคยรับ หรือยังคงรับค่าตอบแทนจากรัฐอื่น หรือ

(ii) ปฏิบัติในทางที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์อันสำคัญของรัฐ

(b) บุคคลนั้นได้ให้ปฏิญาณ หรือได้แถลงอย่างเป็นทางการหรือได้ให้หลักฐานที่ชี้ชัดในการตัดสินใจที่จะปฏิเสธการสวมมิกัดต่อรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา หรือรัฐอื่น

4. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะไม่ใช้อำนาจในการเพิกถอนตามที่อนุภาคีในวรรค 2 และ 3 ของมาตรา 9 ยกเว้นที่เป็นไปตามกฎหมาย โดยจะต้องให้สิทธิแก่บุคคลในการจะเข้ารับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมจากศาลหรือหน่วยงานอิสระ

มาตรา 9

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะไม่เพิกถอนสัญชาติของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือการเมือง

มาตรา 10

1. สนธิสัญญาทุกฉบับระหว่างรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาซึ่งระบุงการถ่ายโอนอาณาเขตให้มีบทบัญญัติซึ่งกำหนดไว้เพื่อรับประกันว่าจะไม่มีบุคคลใดเป็นบุคคลไร้รัฐเนื่องจากผลของการถ่ายโอนอาณาเขตนั้น รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาควรพยายามอย่างที่สุดเพื่อรับประกันให้มีบทบัญญัตินี้ดังกล่าวในสนธิสัญญาซึ่งจัดทำขึ้นกับรัฐที่มีได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญานี้

2. ในกรณีที่ไม่มีการบัญญัติดังกล่าว รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาซึ่งอาณาเขตของตนจะมีการถ่ายโอน หรือได้มาซึ่งอาณาเขต จะต้องอนุมัติสัญชาติของรัฐให้กับบุคคลผู้ซึ่งมีจะนั้นจะเป็นบุคคลไร้รัฐอันเป็นผลจากการถ่ายโอนหรือได้มาซึ่งอาณาเขต

มาตรา 11

ภายใต้กรอบการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติ รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องส่งเสริมการจัดตั้งขึ้นของหน่วยงาน ซึ่งบุคคลที่ได้อ้างสิทธิประโยชน์จากอนุสัญญานี้สามารถยื่นคำร้องเพื่อการพิจารณาคำขอของตน และเพื่อได้รับการช่วยเหลือในการนำเสนอคำร้องนี้ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายหลังจากการฝากตราสารของการให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ

มาตรา 12

1. ในกรณีรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาไม่ได้อนุมัติให้สัญชาติขณะเกิด โดยผลบังคับแห่งกฎหมาย ตามวรรค 1 ของมาตรา 1 หรือของมาตรา 4 แห่งอนุสัญญานี้ ควรบังคับใช้บทบัญญัติในวรรค 1 ของมาตรา 1 หรือของมาตรา 4 แล้วแต่กรณี กับบุคคลที่เกิดก่อนและบุคคลที่เกิดหลังที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้
2. บทบัญญัติในวรรค 4 ของมาตรา 1 แห่งอนุสัญญานี้จะต้องบังคับใช้แก่บุคคลที่เกิดก่อนและบุคคลที่เกิดหลังที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้
3. บทบัญญัติของมาตรา 2 แห่งอนุสัญญานี้จะต้องบังคับใช้แก่เด็กกำพร้าที่พบในอาณาเขตของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ในรัฐนั้น

มาตรา 13

อนุสัญญานี้จะไม่ถูกตีความว่าส่งผลต่อบทบัญญัติใดๆ ที่นำไปสู่การลดภาวะไร้รัฐที่มีประสิทธิผลกว่า ซึ่งอาจจะระบุในกฎหมายของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาในปัจจุบันหรือหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ หรืออาจจะระบุอยู่ในอนุสัญญา สนธิสัญญา หรือข้อตกลงอื่นใดในปัจจุบัน หรือหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ระหว่างสองรัฐภาคีหรือมากกว่านั้น

มาตรา 14

ข้อพิพาทใดๆ ระหว่างรัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ที่เกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้ซึ่งไม่สามารถระงับได้โดยวิธีอื่นๆ จะต้องส่งไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศโดยการร้องขอของรัฐคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

มาตรา 15

1. อนุสัญญานี้จะต้องบังคับใช้ยังดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเอง ดินแดนในภาวะพึ่งพิง อาณานิคม และดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเองอื่นๆ ทุกแห่งที่รัฐภาคีแห่งอนุสัญญารับผิดชอบในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยขณะที่ลงนาม ให้สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ ภายใต้บทบัญญัติของวรรค 2 ของมาตรานี้ รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องประกาศแจ้งดินแดนอาณานิคมหรือเขตแดนที่อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ตามข้อเท็จจริง ในฐานะที่ได้ลงนาม ให้สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ

2. ในกรณีใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญชาติ ดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเองไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนที่ปกครองตนเอง หรือในกรณีใดๆ ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือธรรมเนียมปฏิบัติทางรัฐธรรมนูญของรัฐบาลที่แห่งอนุสัญญา หรือของดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเอง ได้กำหนดให้ดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเองดังกล่าว ต้องให้ความยินยอมเพื่อที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้นั้น รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญาจะต้องพยายามอย่างที่สุดในการรับประกันถึงความยินยอมของดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเอง ภายในช่วงเวลาสิบสองเดือนจากวันที่รัฐบาลได้ลงนามในอนุสัญญา และเมื่อได้รับความยินยอมนั้น รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญาจะต้องแจ้งแก่เลขาธิการสหประชาชาติ อนุสัญญานี้จะต้องบังคับใช้ในเขตแดนหรือในเขตแดนต่างๆ ตามที่แจ้งไว้นับจากวันที่เลขาธิการได้รับแจ้ง

3. หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาสิบสองเดือนตามที่ระบุไว้ในวรรค 2 ของมาตรานี้ รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญานั้นจะต้องแจ้งแก่เลขาธิการถึงผลจากการหารือกับดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเองต่างๆ ที่รัฐบาลที่แห่งอนุสัญญารับผิดชอบในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และที่อาจได้ระงับความยินยอมในการบังคับใช้ออนุสัญญานี้

มาตรา 16

1. อนุสัญญานี้จะเปิดให้ลงนามบังคับ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาตินับจากวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1961 ถึง 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1962
2. อนุสัญญานี้จะเปิดในลงนามในนามของ
 - (a) สมาชิกใดๆ ของสหประชาชาติ
 - (b) รัฐอื่นๆ ที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกรายุติหรือลดภาวะไร้รัฐในอนาคต
 - (c) รัฐใดๆ ที่ได้รับเชิญให้ลงนามหรือลงนามในอนุสัญญาซึ่งระบุโดยสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติ
3. อนุสัญญานี้จะต้องได้รับการให้สัตยาบันและสัตยาบันสวจะต้องเก็บรักษาไว้ที่เลขาธิการสหประชาชาติ
4. อนุสัญญานี้จะเปิดเพื่อการภาคยานุวัติโดยรัฐ ที่ได้รับการระบุไว้ในวรรค 2 แห่งมาตรานี้ การภาคยานุวัติจะมีผลเมื่อมีการส่งมอบภาคยานุวัติสารไว้กับเลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 17

1. ณ เวลาที่ลงนาม ให้สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ รัฐใดๆ อาจตั้งข้อสงวนต่อมาตรา 11 มาตรา 14 หรือมาตรา 15
2. จะไม่มีข้อสงวนอื่นใดแห่งอนุสัญญานี้ได้รับการอนุมัติ

มาตรา 18

1. อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับภายในสองปีหลังจากวันที่สัตยาบันสาร หรือภาคยานุวัติสาร
2. ในกรณีซึ่งรัฐให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญารับนี้ภายหลังที่สัตยาบันสาร หรือภาคยานุวัติสารได้ส่งไปเก็บรักษาแล้ว ให้อนุสัญญามีผลบังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่รัฐนั้นได้ส่งสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารไปเก็บ หรือในวันที่ซึ่งอนุสัญญามีผลบังคับใช้ตามที่บัญญัติในวรรค 1 ของมาตรานี้ แล้วแต่วันไหนจะถึงหลังสุด

มาตรา 19

1. รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอาจเพิกถอนอนุสัญญานี้ได้ตลอดเวลา โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การเพิกถอนจะมีผลต่อรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาเมื่อเวลาหนึ่งปีผ่านไปนับจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับการแจ้งเพิกถอน
2. ในกรณีที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ต่อดินแดนอาณานิคมของรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาตามบทบัญญัติในมาตรา 15 ด้วยการเห็นพ้องของดินแดนนั้น รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องแจ้งต่อเลขาธิการสหประชาชาติถึงการเพิกถอนอนุสัญญานี้โดยแจ้งแยกเป็นการต่างหากได้ตลอดเวลา การเพิกถอนจะมีผลต่อรัฐภาคีแห่งอนุสัญญา เมื่อเวลาหนึ่งปีผ่านไปนับจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้งการเพิกถอนซึ่งเลขาธิการจะแจ้งไปยังรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาอื่นๆ ทุกแห่งถึงการเพิกถอนนี้และวันที่หรือวันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา 20

1. เลขาธิการสหประชาชาติจะต้องแจ้งแก่สมาชิกทั้งหมดของสหประชาชาติและทั้งที่มีหรือไม่มีสมาชิกตามที่ระบุไว้ในมาตรา 16 ให้ทราบดังต่อไปนี้ คือ

(a) การลงนาม การสัตยาบัน และภาคยานุวัติตามมาตรา 16

(b) ข้อสงวนภายใต้มาตรา 17

(c) วันที่อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้ตามมาตรา 18

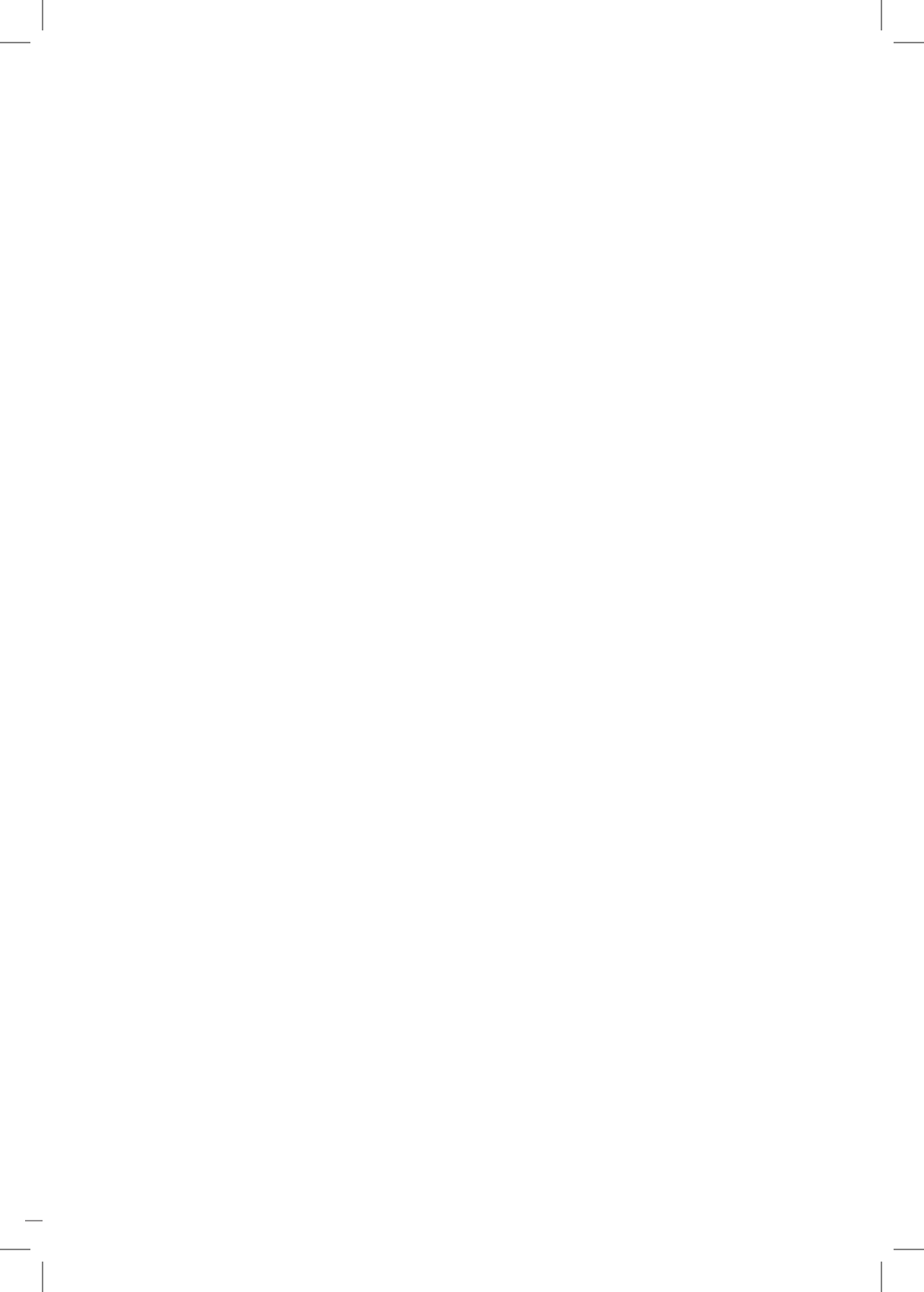
(d) การเพิกถอนภายใต้มาตรา 19

2. หลังจากการฝากสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสาร เลขานุการสหประชาชาติจะต้องนำความไปประกาศยังสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติถึงการจัดตั้งหน่วยงานตามที่ได้ระบุไว้ในบทบัญญัติของมาตรา 11

มาตรา 21

ให้เลขาธิการสหประชาชาติจดทะเบียนอนุสัญญานี้ในวันที่อนุสัญญามีผลบังคับใช้
เพื่อเป็นสักขีพยาน ผู้มีอำนาจเต็มที่ลงนามข้างทำนองนี้ได้ลงนาม

ทำขึ้น ณ นครนิวยอร์ก วันที่สามสิบ เดือนสิงหาคม ปีหนึ่งพันเก้าร้อยหกสิบเอ็ด
ในเอกสารฉบับเดียว โดยให้ถือข้อความในภาษาจีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซียและสเปน
เป็นบทหลักฐานเท่าเทียมกัน ให้เก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานบรรณสารของสหประชาชาติ
และให้ส่งคู่ฉบับโดยเลขาธิการสหประชาชาติไปยังสมาชิกสหประชาชาติ และรัฐที่มีใช้
สมาชิกตามมาตรา 16 ของอนุสัญญานี้

จัดทำโดย

UNHCR

P.O. Box 2500

1211 Geneva 2

Switzerland

www.unhcr.org